

moot zagrozil šo z večjim znižanjem mezde

njegovem mnenju mora vsak tarif ostati, če ne, se bo delavski meza še bolj znižala.

Washington, D. C. — Sen. Smoot, predsednik senatnega odbora, je v najvišji zračni tarifi, ki je v t. i. ključ, ki se vrtila v senatu, pri ameriški delavstvu, da se ne vrtila v tarife zadnje, ker lahko to delavcem prinese veliko nevarnost. Senator Smoot je bil vztrajen, ko je govoril, da so uporni republikanci obljubili demokracijo, da se ne vrtila v tarife zadnje, ker lahko to delavcem prinese veliko nevarnost. Senator Smoot je bil vztrajen, ko je govoril, da so uporni republikanci obljubili demokracijo, da se ne vrtila v tarife zadnje, ker lahko to delavcem prinese veliko nevarnost.

Tristo milijard dolarjev obročja blokiranega

Brodogradnja je v celoti ustavljena. Dodeljeni sta tudi dve pomorski letali. Skuna, naložena z žganjem, zasajena.

Fort Lauderdale, Fla. — Celo brodogradnja je v celoti ustavljena. Dodeljeni sta tudi dve pomorski letali. Skuna, naložena z žganjem, zasajena.

Kadar bodo vse ladje na svojem mestu, pa pet in trideset obročnih ladij v službi, katerim bo pomagalo dvoje pomorskih letal.

Blokada ima namen preprečiti dovažanje opojnih pištev z otokov, ki so daleč zunaj na morju, v Florido.

Zasežena je bila ameriška skuna blizu West Enda. Skuna je imela naloženih 512 vreč žganja v steklenicah. Zganje je bilo v vrečah, da se moge v slučaju nevarnosti spustiti v morje in pride ponj, ko nevarnost mine.

Vojsna v Nikaragvi

Američani ubili nadaljnjih 50 vstajev.

Managua, 15. jan. — Ameriški letalci so danes bombardirali bazo nikaragviskih vstajev El Chipote in ubili okrog 40 mož.

Washington, D. C. — Ameriški letalci so z bombami ubili nadaljnjih 10 rebelnih Nikaragvisčanov v petek, kot se glasi iz uradne vesti.

Ameriški general Lejeune, ki ima nalogo uničiti rebelno armado generala Sandina, je dobil povelje, naj se požuri s kampanjo, kajti kmalu pride deželna sezona v Nikaragvi in v teku leta so vsake vojaške operacije nemogoče.

Vodja vstajev Sandino je izdal manifest, v katerem prišega "pred Bogom in vsem svetom," da živ ne odloži orožja iz rok, dokler zadnji Jenki ne zapusti njegove domovine.

Barbarske eksekucije v Nemčiji izvirajo iz protesta.

Berlin, 14. jan. — Max Boettcher, kriv dveh umorov, je bil večeraj zjutraj obglavljen v jetnišnici Plötzensee. Eksekucija, ki se je izvršila na star barbarski način, je izzvala veliko gorenje po vsej Nemčiji in pojavilo se so nove zahteve za odpravo smrtnih kazni. Eksekucija je bila s sekiro. Trije krvniki v fraku in belih rokavicah so porabili oboje in ga položili na klop, glavo pa so mu postavili na tla. Eden krvnikov je vzel sekuro izpod fraka in z enim zamahom odsekal glavo Boettcherju.

Francoska "Snyder in Gray" pomilostena.

Pariz, 14. jan. — Francija ima več usmiljenja kot Amerika. Marceau Jacquart in Yvonne Leillu, ki sta ubila njenega moža in bila obsojena na smrt na giljotini, sta bila večeraj pomilostena od smrtnih kazni.

Predsednik republike je poslal oba v doživotno ječo. Afera je slična oni Ruth Snyderjeve in Judd Grayja v New Yorku.

Govorila o "temnem konjiku" republikancev

Hoover ni več denarnim močtem v Wall Streetu. — Za Dawesa se ne navdušujejo. — Dwight Morrow bo pravi mož, švigajo govorice med profesionalnimi političarji.

Washington, D. C. — V profesionalnih političnih krogih zopet ugibljejo, kdo bo kandidat republikanske stranke. Videlci kot so Hoover, Dawes in Lowden jim niso všeč kot predsedniški kandidati. Curtiss iz Kanase izključuje geografski poljaci. Politiki menijo, da je nepotrebno, da Kansasčana izberejo za kandidata, ker so prebrani, da bo država Kansas vrstno glasovale republikanov. Willis iz države Ohio ima preveč tane stike s protislovesno ligo, pravijo političarji. In če republikanska stranka postavi njega za kandidata, tedaj bodo države na vzhodu — New York, Connecticut, Rhode Island in New Hampshire glasovale demokratsko, to je za Al Smitha, ki bo skoraj gotovo predsedniški kandidat demokratske stranke, ker se doslej še ni prijavil noben resen protikandidat. Prohibicionisti niso za Longwortha. Tako pretresajo kandidate od prvega do zadnjega.

Veliki finančni interesi niso za Hooverja, pa tudi navdušeni niso za Dawesa, ki je hotel uvesti v Ameriki neke vrste fašizma. Hooverja podpira trgovska zbornica. Za Lowdena ne bodo glasovali drugi kot farmerji. Pa še teh bo malo. Zato se ne bodo mogli na republikanski konvenciji uveljaviti na kandidata. V tem slučaju pride v poštev "temni konjček," ki ni nihče drugi, kot Dwight Morrow, sedanjí ameriški poslanik v Mehiki. Zastoj se ni Morrow odpovedal enemu milijonu dolarjev letnih dohodkov, ko je prenehal biti Morganov drug in je šel v Mehiko kot poslanik, govore političarji. Tu di Coolidge je naklonjen svojemu nekdanjemu soolcu.

Delavce ne briga dosti, kdo bo kandidat republikanske stranke, kajti pričakovati nimajo od enega ne drugega, da se bo poganjal za delavske pravice, ko se preseli v Belo hišo.

Revolucija v Mandžuriji

20.000 mož začelo s bojem proti Čangtsolinu. — Kuomintangski kongres.

Tokio, 14. jan. — Kitajska rebelna organizacija "Veliki meč" v Mandžuriji je ta teden začela z bojno kampanjo proti režimu Čangtsolinu, mandžurskega v pekingškemu diktatorju. Rebelna armada 20.000 mož je večeraj osvojila mesto Tung-hva in ujela sto mož vojaške posadke.

Sangaj, 14. jan. — Četrty plenarni kongres kitajske revolucionarne stranke Kuomintang je bil večeraj odprt v Nankingu. Kongres se bo bavil z reorganiziranjem Kuomintangske vlade, z novimi smernicami stranke in z nadaljevanjem civilne vojne s Pekingom.

Sun Fo, sin dr. Sunjatsena in bivši minister v nankingški vladi, je odklonil nadaljnjo sodelovanje s konservativnimi voditelji stranke. "Kristjanski" general Feng Juhsiang je izdal nov manifest, v katerem poudarja, da bo sodeloval s Kuomintangom.

Aretiran, ker je pretepel učenca.

Chicago. — J. P. Caldwell, telednevni učitelj v Sherwoodu, je bil v soboto zjutraj aretiran, ker je prejel dan pretepel 11-letnega Howarda Rennsa, da je moral fant iskati zdravniške pomoči.

Samomor.

Chicago. — Rebecca Roch-stara 38 let, 1250 N. Wash-ton-ave., je v petek skočila skozi okno tretjega nadstropja svojega stanovanja in se ubila.

OTROCI SKEBOV PROSIJO HRANE IN OBLEKE

To pojasnjuje, zakaj organizirani rudarji stavkajo. — Rudarji iz Russetona se zahvaljujejo za lakozano pomoč. — Provokatorji na delu.

Pittsburgh, Pa. — Rudarji iz Russetona, Pa., so sporočili odboru za pomočnike akcije, da se je otrok stavkarskega rudarja obrnil na uradnika Rešilne armade in prosi za hrano in obleko. Ta dogodek pove jasno in razumljivo, zakaj so organizirani rudarji na stavki. Premogovniški podjetniki so tako znižali mezo, da bi morali rudarji, čeprav bi delali, beračiti za hrano in obleko, da praviše sebe in svoje družine.

Rudarji iz Russetona se zahvaljujejo za lakozano pomoč, ki so jim bile poslani za Božič.

V rudarskih naselbinah so se pojavili provokatorji, da sejejo neslog, nezaupevanje in peoplenje med rudarji. Eni pripovedujejo, da je Lewis premogovniški podjetnik in da obratuje svoje premogovnike s stavkarske provokatorji, da naj pove, kje ima Lewis svoje premogovnike, tedaj provokatorji zastane beseda v grlu ali pa pove imena, kakršnega sploh ni v premogovnih okrajih, ali pa ime, da se rudar ne more takoj prepričati, koliko je resnice na takih trditvah.

Na rudarskih shodih se dogodi, da se v t. i. kateri zavije, bura za organizacijo I. W. W. Ta organizacija nima svojih organizatorjev v Pennsylvaniji in Ohiju. Voditelji te organizacije so toliko pametni, da se zavajajo, ako bi sedaj delali propagando za svojo organizacijo na centralnem konkurenčnem premogovnem polju, da bi tak propagandni pomenila poraz za rudarje. Očividno je, da medleke delajo provokatorji in tajni kompanijski podrepanki, ki kaj radi radikalno govorijo, kadar je treba to izvršiti, kar drugim priporočajo, se pa skrivajo pod posteljo ali pa za krila svojih žen. Ako rudar vpraša takega provokatorja, kaj bi on storil v sedanjem položaju, da rudarji zmaga hitro, tedaj navadno provokator močji ali pa pove tak glupost, da bi se še morci v bližnici smejali, ako bi jo slišali.

Da postane nezadovoljnost proti vodstvu stavke večja, provokatorji radi pripovedujejo, da se darovi za rudarje krivično delajo. Take govorice imajo dvojen namen. Prvi se hoče z njimi zanesti boj v rudarsko organizacijo, drugi pa povzročiti, da oni, ki darujejo v podporo rudarjem, ne prispevajo ničesar, češ, ako se podpora res deli tako krivično, tedaj je bolje, da ne damo ničesar.

Provokatorsko delo je preudarno zamišljeno. Ti provokatorji so napravili ogromno škodo v delavskih političnih in drugih organizacijah, zdaj bi jo pa še radi povzročili v strokovni.

Kadar pride provokator med rudarje, ga je treba pazno poslušati, kaj goveda. Nato se naj pa izpraša temeljito. Ako se provokator ujame na lažeh, tedaj je najbolje, da se dvigne kveder in da provokatorjem tam zadene, kjer hrbet izgubi svoje ime. Te vrste nauk si provokator najbolj vzame k srcu, pravijo oni rudarji, ki so že razkrinili provokatorje in imeli z njimi opravka.

Samomor.

Chicago. — Rebecca Roch-stara 38 let, 1250 N. Wash-ton-ave., je v petek skočila skozi okno tretjega nadstropja svojega stanovanja in se ubila.

Krvnik Snyderjevo zbehal po ogabnem činu

Tri druge osebe, premagane valed barbarskega spektakla, so morale v posteljo.

Oswining, N. Y. — Elektro-kucija Ruth Snyderjeve je pustila za seboj aled razbitih živcev. Krvnik Robert Elliot, ki je spustil tok v žensko, je moral v petek zjutraj ostati v postelji, tako je bil slab. Misel, da je ubil žensko, mu je pretresla živce, čeprav so železni.

Sodnik Townsend Scudder, ki je obsodil Snyderjevo in Grayja na smrt, tudi ni mogel v petek opravljati svojega posla in odšel je domov v posteljo.

Dve ječarski stražnici, ki sta peljali Snyderjevo k električnemu stolu, sta bili tudi zelo afektirani; ena teh ni mogla govoriti, ko je prišla domov.

Končno je ječarica v Sing Singu, Lewis E. Lawes, naznanil v petek, da si vzame počitnice za osem dni.

Ruth in Judd sta bila takoj po elektrokciji razrezana v jetniški mrtvašnici. Zdravnik je pregledal možgane obeh in poročal, da so možgani normalni. Potem sta bili trupli sešiti in izročeni sorodnikom. Materi obvezno nearečnikov sta vzeli mrljca, ki sta bila pokopana takoj drugi dan brez vsakih obredov daleč narazen drug od drugega.

Lorraine Snyder, desetletna hčerka Ruthina, najbrž še danes ne ve, kaj se je zgodilo s njeno nearečno materjo. Povedali so ji, da je mama umrla med operacijo.

Judd Gray je zapustil \$50.000 premoženja. Njegova žena je dedinja vsega.

Vatikan doži Amerike za poraz v Mehiki

Hearstov flanko, Lindberghov polet, odstranitev embarga — vse to je poparilo papeške obelomate v Rimu.

Rim, 14. jan. — Papeški krogi so zelo jezni valed preobrata odnošajev med Združenimi državami in Mehiko. Zda so obupali tudi v Rimu nad zmago katoliške hierarhije v Mehiki in ker je zmaga Callesa na vidiku, smatra Vatikan, da je vsa ta kriva "protestantsko-framasonska politika" Združenih držav. Papež smatra, da so pri tej "nesveti alijanci" sodelovali tudi ameriški socialisti in tako pomagali k zmagi predsednika Callesa.

Vatikanski krogi so se veselili, da bo morda Hearstov "razkrivanje mehiške boševiške zarote" prineslo zmago klerikalizmu v Mehiki. Toda razočaranje v Rimu je bilo veliko, ko je prišla vest, da je Hearst operiral na falzifikati. Nato je bil triumfalni Lindberghov polet v Mehiko, preobrat v mehiškem petrolejskem zakonodajstvu, Coolidge je odstranil embargo na orožje za Mehiko — vse to je pomagalo Callesu in škodovalo katoliški hierarhiji. In kakor vse kaže, bo Alvaro Obregon prihodnji predsednik Mehike — in on je v očeh Vatikana ravno tako slab kot Calles.

Brez dela — samomor.

Chicago. — Generosa Coblina-nee, krojač, 6953 S. Lincoln st., je bil več časa brez dela. V petek zvečer je napisal tri obupna poslovalna pisma, šel v garažo in se ustrelil. Mrtvega je našel njegov bratranec Joseph Barattello, ki je prišel na obisk.

Oropal par za \$2.350.

Chicago. — Neznani ropar je v soboto zjutraj vplnil v stanovanje Marshall Millerja, 608 S. Dearborn st., ustrašoval njega in njegovo ženo, in odnesel dragulje in denarja v vrednosti \$2.350.

PREMOGOVNIKI POŽRO VELIKO ŠTEVILO LJUDI

Mesečno poneareči 260 rudarjev imed 8.905 samo pri eni kompaniji. — V mrtvašnici je ležalo 51 rudarskih trupel iz okraja Allegheny v enem mesecu.

Pittsburgh, Pa. — Strašna je cena, ki jo plačujejo rudarji s svojim zdravjem in življenjem pri produkciji premoga. Velika stavka rudarjev na premogovnem polju je povzročila, da so se ljudje pričeli zanimati za nesreče v premogovnikih.

Dd. Colston E. Warne s pittsburske univerze je dejal na predavanju, da v teku deset let odpade na vsak tisoč rudarjev 585 poškodovanih rudarjev. Ravno v tem času je imed tisoč rudarjev 323 ubitih. Pittsburgh Coal kompanija zanemarljivo varnostne naprave. C. B. McDowell, ravnatelj za varnostne naprave, poroča, da je bilo v premogovnikih te kompanije ubitih 86 rudarjev v letu 1927. Kompanija ima svoj oddelk v bolnišnici Mercy. V tem oddelku je bilo 68 bolnikov, ko so se presteli bolnišnice nekake dne v tem oddelku.

V šestih mesecih so prepeljali 200 oseb v bolnišnico. To pomeni, da se povprečno pri tej kompaniji na mesec poneareči 88 rudarjev tako teško, da jih morajo prepeljati v bolnišnico.

V okrajni mrtvašnici okraja Allegheny je bilo v enem mesecu 51 mrljcev. To so mrljci, ki niso umrli v bolnišnicah.

V šest mesecih je pa ponearečilo več kot 260 rudarjev; ako se štejejo vse nesreče. Kaj ne, to je strašno!

Pittsburgh Terminal kompanija ne zaposli več unjakih rudarjev od dne prvega aprila. Pri tej kompaniji je v letu 1927 ponearečilo 317 rudarjev. Poškodovani so bili tako močno, da so prejimali odškodnino. Od teh ponearečenih rudarjev se jih je moralo okoli deset odstotkov zdraviti v bolnišnici.

Uradnik Vesta Coal kompanije niso hoteli objaviti, koliko rudarjev poneareči v premogovnikih te kompanije.

Iz navedenega lahko vsak spozna, kako visoko ceno morajo rudarji plačevati s svojimi zdravimi udi in življenjem.

V Osloradu spet mir

Prvi strel so padli od nasprotnih strani pravijo rudarji. — Nemir v Ohiu.

Walsenburg, Colo. — Po bitki, ki je življala tukaj zadnji četrtek in v kateri sta bila dva stavkajoča rudarja ubita (eden ranjenec je umrl), je zavladal mrtvaški mir. Državna policija, oborožena s puškami in strojnimi, se vedno patrolira ulice.

Ciani državne industrijske komisije so hahnali, da je stavkovni odbor obljubil, da ne bo več nobenih pohodov in drugih demonstracij, dokler komisija ne izvrši svoje preiskave glede vzrokov stavke, ki je izbruhnila v zadnjem oktobru.

Stavkarji izjavljajo, da so državni policisti prvi začeli streljati med parado rudarjev. S tem so povzročili konfuzijo in isavali rudarje na boj.

Steubenville, O. — V tukajšnji okolici so bili zadnji petek nemiri med stavkarji in stavkocaki, ki so šli na delu v Rush Run Mine. Šest stavkokazov je bilo tepenih in dvajset drugih je zbežalo domov.

88letni ženin.

Kokomo, Ind. — Gabriel Fleming, star 88 let, in Sarah Spack, stara 77, sta dobila poročno dovoljenje. Fleming je rekel: "Če je kdo optimist, sem jaz."

Radiotelevizija!

Nova iznajdba, ki sčasoma pride v vsako hišo, kaže oddaljene osebe in prizore.

Schenectady, N. Y. — Ljudje zdaj vidijo skozi debele stene in na milje daleč, kakor slišejo na radio!

Nov aparat, radiotelevizija, ki je spojil brezžično telefonijo z brezžičnim prenašanjem slik, je bil v petek prvič demonstriran v laboratoriju General Electric kompanije in demonstracija se je popolnoma obnesla. Več milijard obiskovalcev, kjer je stal oddajni aparat, je bila zbrana skupina oseb na domu E. W. Allena. V sobi je bil prejemni aparat, ki je v tri palce velikem štirikotku na brzo se vrtečem disku (okrogla plošča) pokazal osebe in njih kretnje v laboratoriju, obenem pa je bilo na zvočnik prejemnika slišati govorjenje oddaljenih oseb.

Iznajdalca novega aparata je dr. E. F. W. Alexanderson, glavni posvetovalni inženir General Electric Co. Demonstracija sta aranžirali skupno General Electric in Radio Corporation of America.

Dr. Alexanderson je pojasnil, da se slika na prejemnem aparatu lahko poveča na vsako velikost. Ne bo dolgo, ko si bo lahko vsakdo nabavil radiotelevizijo in bo gledal poves in muzikante, ki jih danes samo sliši. A ne samo to. Predstave v teatru, športna igra, slavnostne nastope vsake vrste in druge dogodke v katerikoli kraju bo lahko videli po vsaj desetih v momentu, ko se bodo odigravali.

Green napadel sodno prepovedi

V svojem govoru pred advokati je dejal, da ima sdravilo na premogovno industrijo.

Chicago, Ill. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je 13. januarja sveder govoril na zborovanju čilaskih odvetnikov, ki so ga povabili, da jim kaj pove o delu in kapitalu. Green je kritiziral sistem izdajanja sodnih prepovedi proti delavcem, slasti je napadel pennsylvanianski sodišča, ki so "indusinski" svezala roke rudarski organizaciji.

Green je rekel, da v najslabšem položaju so industrijske premoga, tekstilov in čevljev. Premogovna je najslabša. On ima sdravilo za "osdravitev" premogovne industrije. Zdravilo je, da se industrija reorganizira in pride pod regionalno (pokrajinsko) kontrolo. Mnogo premogovnikov je treba opustiti, ker jih je preveč, druge pa tako opremiti, da bodo obratovali celo leto in rudarji, kar jih ostane v industriji, morajo delati stalno, ne pa le po nekaj mesecev v letu.

Macedonka ubila srbskega uradnika.

Beograd, 14. jan. — Macedonka, po imenu Hora Butjev, je večeraj ustrelila Velimirja Prelica, državnega pravdnika v Skoplju. Ženska je po umoru poglala kroglo vase in oba sta umrla v bolnišnici. Prelić je nedavno vodil sodniško preiskavo proti macedonskim študentom v Skoplju, ki so bili obtoženi veleizdaje.

Tekstilni delavci sprejeti znižanje meze.

Fall River, Mass. — Ciani štirih unij tekstilnih delavcev so v petek zvečer zaključili, da sprejmejo s protestom redukcijo meze za 10 odstotkov, katero je znižala American Printing Co., ko je po petih tednih polivanja odprla tovarne. Približno 4500 delavcev je prisadeti.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Člani glasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$3.00 na pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, in za inostranstvo \$9.00.

Naslov na vse, kar ima stik s tem:

"PROSVETA"

5557-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-1927) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davcom poteklo naročnina. Posvetite jo praviloma, da se vam ne izpolni.

AMERIŠKI KAPITALISTI NE POTREBUJEJO VEČ TUJEZEMSKIH IZSELJENIKOV.

Trg za delavce, ki delajo poceni, imajo na jugu.

Svetovna vojna je prinesla tudi za Združene države velike izpremembe. Dokler ni bila vojna končana, so bila vrata tujezemskim delavcem na široko odprta vanje. Kar je bila velika delavska stavka v taki industriji, v kateri ni bilo treba posebno izurjenih delavcev, tedaj so šli kapitalistični agentje v Evropo in so naslikali tamojšnjim delavcem Ameriko kot obljubljeno deželo. Dobili so toliko izseljencev, da so lahko zlomili stavko, ako jo pa že niso mogli zlomiti, so pa povzročili, da stavka ni prinesla delavcem velikih pridobitev. To se je zgodilo ob času stavk rudarjev, klavniških in jeklarskih delavcev in drugih. Najprej so dovažali v Ameriko irske, angleške in škandinavske delavce, nato pa slovanse in italijanske. Danes je položaj izpremenjen. Vojna je precejšnjemu delu evropskih delavcev tudi odprla oči. Evropski delavci so veliko bolj dostopni za delavsko organizacijo, kot so bili pred vojno. Za ameriške denarne in industrijske magnate je postalo nevarno masno uvažanje evropskih delavcev. Pogledali so okoli sebe, da vidijo, kje se še dobijo delavci, ki bi delali za nizko mezdno in ki o delavski organizaciji še toliko ne vedo, kot so evropski pred trideset ali več leti. Njih oko je obviselo na južnih državah Unije. Tam je velika delavska masa, ki rada dela za nizko mezdno in še ni čula besede o delavski organizaciji. To je bil za industrijske delavce material, kakeršnega si žele. Udarili so malo na patriotično struno, malce na struno zaščite ameriškega delavstva pred konkurenco evropskih delavcev in zabrenkali so pesem o omejitvi naseljevanja, ki se je kmalu pričela razlegati od severa proti jugu in od vzhoda Združenih držav in se še danes razlega.

Medtem, ko se ta pesem o omejevanju naseljevanja tujezemcev razlega po deželi, pa lahko opazujejo, kako industrijske gradbe tekstilne tovarne in druge na jugu, kako v sedanji stavki rudarjev prihajajo zamorci in drugi kazit stavko rudarjev na srednjem konkurenčnem premogovnem polju. Industrijske tovarne ni treba več hoditi po delavce v tujezemstvo, ampak imajo jih več kot jih potrebujejo doli na jugu.

Na drugi strani jim pomaga tudi tehnika. V industriji se uvajajo vedno novi stroji, ki vedno bolj nadomestujejo ročne delavce in vedno več producirajo. Ako je industrijskec potreboval danes sto delavcev, jih potrebuje še samo petdeset, ko je uvedel nove stroje v svojem obratu. Za industrijske se to izplača. Stroj ne prejema mezde, ampak je zadovoljen, ako se ob pravem času namaže z oljem ali mastjo, ki je poceni. Ako se pa stroj polomi, tedaj se popravi, da zopet dela, kakor da je bil še postavljen v tovarno. Delavec pri stroju se navdi hitro delati. Včeraj je mogoče še na jugu delati kje pri kakem plantažniku, danes je v tovarni, po nekaj tednih je pa že izurjen tovarniški delavec. Strojev pa ne vporablajo le v tovarnah, ampak pri vsakem delu. Z njimi delajo na polju, grade ceste, nakladajo in razkladajo blago na ladje, uvajajo jih v rudnike, sploh povsod, kjer stroj lahko nadomesti človeško delo. Pri tem pa "openšarji" delajo propagando za odprto delavnico in poslužujejo se vsakovrstnih sredstev za oviranje delavske strokovne organizacije.

Omejitve naseljevanja iz Evrope ni prišla zaradi tega, ker Amerika ni mogla prebaviti prihajajočih tujezemcev, ali da se ameriški delavci štijo pred evropsko konkurenco, ampak zaradi tega, ker kapitalisti več ne potrebujejo emigrantov iz tujezemstva. Ameriški kapitalisti imajo dosti delavcev doma, ki radi poceni delajo in ne vedo ničesar o organizaciji. Na jugu plačujejo delavce po deset in petnajst dolarjev na teden, življenjske potrebe pa morajo plačati po ameriških cenah. Kaj takega ne prenesejo evropski delavci brez godrnjanja. In za to so poiskali potrpežljive delavne moči.

VESTI IZ NASELDIN

Moje potovanje v domovino.

Livingston, Pa. — Iz našega

rudarskega mesta Livingstona že dolgo ni bilo nobenega dopisa. Moja želja je, da malo opišem moje potovanje v Jugoslavijo.

Leta 1914 sem dospel iz stare domovine v Livingston, kjer sem se trudil in mučil do leta 1922, nakar sem se odločil, da grem nazaj v domovino. To pa še največ radi moje bolesti, da tako spremenim zrak. Potoval sem prav lepo iz New Yorka pa do francoskih granic mesta Modana, kjer so me Italijani prijeli v roke, ki so zahtevali, da jim plačam prav masno. Poleg tega pa je bilo treba vsako toliko pokazati potno knjižico. Sploh so z nami potniki prav grdo ravnali, kakor bi jim mi kaj prizadeli.

Imel sem priliko videti krasno mesto Turin. Za mladega človeka je res krasno, če potuje po teh krajih. Končno sem dospel v Trst. Tu je sprememba tako velika od povojne dobe, kot sta noč pa dan. Odšel sem se proti Postojni, kjer je tudi vse drugače, odkar Italijani vsadajo našim Slovincem. Nato sem šel še naprej in prišel v Rakek, kjer so granice med Italijo in Jugoslavijo. Čudno se mi je zdelo, ko sem dospel na Rakek, ker sem vedel, da je na Slovenskem, pa sem alilal hrvatski in arbaki. Še sem šel naprej proti Vidmu, Krško. Mahnil sem jo čez Savo v Krško. Tam pa nisem mogel dobiti nobenega voza, da bi me prepeljal v moj rojstni kraj v Kostanjevico. In tako sem ostal nekaj časa v Krakem. Računi so bili tam seveda le v dolarjih in ne v dinarjih.

Drugi dan sem srečno dobil navadni voz, da me je odpeljal na cilj. Med potjo sem alilal kletvice, ki mi niso bile prej znane. Sploh je vse izgledalo na "auf bika". Omeniti moram, da je v tako razpoloženje naše fante največ pripravil močan Dolenec, ki tako razburja kri.

Ko sem končno dospel v Kostanjevico, so ljudje tako gledali, da tudi če bi orožniki gnali tatu bi ne gledali tako zvedavo, kdo da gre po cesti. Če bi največjega razbojnika Carugata tirali po cesti, bi menda toliko ne zanimali zanj. "Kdo pa je ta?" so zvedavo vpraševali kar naglas eden drugega.

Moja bolezen se je obrnila po kratkem bivanju v stari domovini nekoliko na boljše in nato pa na slabše. Še ni potokeel moj šestmesečni rok, ki sem ga imel za bivanje v Jugoslaviji, pa so me še klicali k naboru. K sreči nisem bil sposoben. Kmalu potem se mi je bolezen obrnila toliko na boljše, da sem zopet mislil na Ameriko. Kar nalezem pa so me nekega lepega dne, orožniki prišli in odvedli v jugoslovansko armado. Vsi moji izgovori in zagovori niso nič izdali. Povedali so mi, da bom moral služiti vojaške 18 mesecev. Komaj 27 dni sem služil vojaške, ko so me že dali pred vojaško sodišče. Tam so nekatere obsojili na več let dela, ker so se pregrešili zoper eno ali drugo stvar. Seveda v armadi mora pač biti disciplina, pa naj bo kjer koli.

V armadi sem imel veliko prijateljev. Tako je moj vojaški stan kaj hitro potokeel in 1. aprila leta 1927 sem bil prost vojaštva. Zelo sem bil vesel tega dne, da mi ni moglo popisati veselja. Takoj sem se potrudil, da dobim potni list, da se zopet vrnem v Ameriko. Vse potovanja se tikajoče stvari so mi šle še precej gladko izpod rok, ker sem imel stalno stike z ameriškim konzulom. Tako sem se dne 11. novembra preteklega leta poslovil od domovine in se odpeljal proti Severni Ameriki. Komaj pa sem bil na Jesenicah, so me že vrnili nazaj, ker nisem imel potrebnega koleka za 3 dni. Seveda so me po dobavi koleka takoj pustili naprej.

Čitatelji Prosvete, bodite previdni, ako nameravate v Jugoslavijo. Preskrbite si preje vse potrebne listine, da ne boste imeli potem tam sitnosti, kakor sem jih imel jaz. Ako ne ma-

rate mladi fantje in mošje postati jugoslovanski vojaki, tedaj postanite prej ameriški državljani, predno greste v Jugoslavijo.

V Ameriko sem se peljal na francoskem parniku, kjer je bila izvrstna postrežba. Na parniku je bilo vsega in vse, kar se dobi v modernem mestu. Vozil sem se prek oceana samo 5 dni in 20 ur. Morje je bilo zelo mirno valed lepega vremena. Kmalu sem zagledal kip Svobode v newyorški luki. V New Yorku sem ostal samo en dan. Potoval sem v Ameriko pod firmo Zakrajšek in Co. Iz New Yorka sem se odpeljal proti Clevelandu na "Big Four" železnici.

Res sem videl lepa mesta Pariz in druga, ali še lepše je, ko se človek pripelje nazaj k svojim staršem, ki so me tako lepo sprejeli. Ždi se mi, da se je tudi v Ameriki zelo spremenilo v zadnjih petih letih. Res je lepa naša stara domovina, ki ima toliko krasot, a vseeno se mi dopade Amerika, kjer sem preživel že toliko mladih let.

Pozdravljam čitatelje in čitateljce Prosvete in ostajam, rudarski sin, John F. Kuketz, Box 666 Livingston, Ill.

Glas vzhodnih gosdarjev.

Woodstock, N. H. — Mislim, da iz te naselbine še ni bilo nobenega dopisa v Prosveto. Radi tega pa želim jaz malo opisati to okolico v državi New Hampshire.

Tukaj smo zaposleni v gozdu ter delamo vsi vsaki dan, če nam le vreme dopušča. Plače so različne od dela in pa tudi od delavca. Eden lahko preje akončas svoje delo kot se drugi pravi, bi akoro rekel. Tukaj so zelo veliki gozdovi. Ta država je pač zelo bogata na lesu. Radi tega pa je veliko lesnih trgovcev. Toda žalibože, kakor izgleda, je lesni trust še najmočnejši. Ta je najhujši sovražnik in izkoriščaevalec. Je pač prava mora, ki leži delavcem na njih telesu.

Veliko dela je treba izvršiti, da človek prejma pičo plačo. Po tovarnah v tej okolici tudi slabšo plačajo; 35 in 38 centov na uro. Draginja pa je zelo velika. Poleg tega pa moramo vse v kompanijski prodajalni kupiti. Kar človek zaželi, mora nazaj dati baronom lesu. Tukaj pač ni za misliti na kakšno organizacijo. Lesni kralji delajo tukaj z nami kar se jim pač poljubi.

Kar se tiče našega stanovanja pa moram reči, da je zelo privlačno. To je res prava domaćija za nas gosdarje. Hrano imamo tudi zelo okusno, za kar se moram zahvaliti naši kuharici mrs. Mary Svašnikovi, ker nam s hrano postreže zelo dobro. Lahko si naši rojaki mislijo, da tudi nismo pozabili na kapljico, ker naša grla imajo to najrajši. Kapljica pa pride iz Kanade, četudi je še precej draga. Je pa tudi dobra. Samo en glazek ali dva, pa nam korajžo da. Poleg tega pa nam dela kratek čas Lubasovega izdelka harmonika, ki jo spretno razteza Svašnik. Torej imamo tudi od časa do časa malo zabave, da tako pozabimo na kralje lesa.

Pozdravljam čitatelje in čitateljce Prosvete ter vsem akupaj želim obilo uspeha v novem letu kakor tudi listu Prosveta. Materi jednoti pa želim veliko novih članov! — John Južna.

Poročilo iz Canonsburga.

Canonsburg, Pa. — Iz tukajšnje precej velike slovenske naselbine se redkokdaj vidi kakšen dopis. Vzrok je menda, ker mi delavci smo bolj sposobni za težko delo, kadar za pero. Tukaj jo še vse po starem. Premogarska stavka se še vedno nadaljuje. Kar je tukajšnjih Slovincem, se val še bojujejo za obstanek organizacije, razen enega in pa nekega Hrvata, katera sta šla sedaj v kratkem nazaj delat in obrnila hrbet organizaciji. Oba sta člana društva "Postojnska jama" SNPJ. Seveda društvo bo postopalo s njima po pravilih.

Na Silvestrov večer sta tukajšnji dramski klub "Soča" in asociacija št. 118 JSE skupno priredila Cankarjevo dramo "Kralj

na Betajnovi". Pripoznati moram, da ta igra je bila nekaj teškega za naš klub, ker mi smo še precej mladi v dramatik. Treba je bilo veliko truda in potrjvalnosti. Vendar pa so igralci svoje vloge precej dobro izvršili. Zatorej se vsem igralcem zahvalujem za njih trud in ravno tako vsemu občinstvu, ker je bila udeležba precej velika. Zahvalim se rojakom iz Moon Runa in Liberyja za obilno udeležbo. Bodo tudi mi gledali, da povrnemo ob enaki priliki.

Igralci dramskega kluba "Soča" se že zopet pridno pripravljajo za prihodnjo igro "Poročna noč", katero je pisal naš obojrat, slovenski pisatelj Ivan Molek. O igri "Poročna noč" bom drugič bolj natančno poročal. Igralce te igre pa pozivam, da se vseh vaj udeležijo, da se bo v resnici nekaj pokazalo, da bo občinstvo zadovoljno. — J. Kira.

Važno za delničarje SDD.

Farrell, Pa. — Vsem tistim, ki so podpisali zadolženice Slovenskega delavskega doma v Farrell, Pa., se naznanja, da jih bodo obiskali naši zastopniki, ki so pooblašeni pobirati vplačila na zadolženice. Vsaki naj pogleda, kdaj je potokeel rok za vplačila. Pravila pišejo: vsaki tisti, ki se je obvezal, da bo plačal eno zadolžnico za SDD v Farrellu, mora plačati vsaj enkrat v letu nekaj na zadolžnico. Ako v teku enega leta ne plača nič, se lahko zgodi, da izgubi delnico. Zatorej je vaša dolžnost, da plačate vsak svoj obrok. Ako hočete poslati, pošljite direktno na Slovenski dom, ali pa plačujte pri naših zastopnikih, ki so v Girardu, O., Matej Leskovec; v Youngstownu, O., A. Kipel; v Alequipu, Pa., G. Smrekar; v Warrenu, O., A. Žug in A. Gorenec; v Bessemerju, Pa., J. Bargles. Vsi ti so pooblašeni, da nas zastopajo v zadevah, kar se tiče S. doma.

Od dne 1. januarja so zopet na prodaj delnice. Kdor imed rojakov želi podpisati eno teh zadolžnic, lahko stori. Rok potoče 31. marca. Novo podpisane delnice morajo biti plačane v teku enega leta.

Delavski položaj naše naselbine je jako slab, vedno pa nam obetajo, da bo že boljše. Lahko rečemo, da je ta zima slabša za delavca tukaj kot je bilo leta 1921. Delavci se lahko tolažijo s tem, da nam bo že Bog pomagal, ker sami sebi nečemo.

Dne 21. t. m. bo dramski klub našega doma igral na slovenskem odru v Girardu, O., igro "Andrej in njegov zločin". To je krasna drama iz preproste kmetijskega življenja, kakor se je večkrat dogajalo na Slovenskem, ko so se šentili za denar osiroma doto. Nikdar se ni vprašalo ali sta zadovoljna eden z drugim. Občinstvu, ki bo posetilo to krasno dramo v treh dejanjih, ne bo žal.

Kar se tiče prohibicije v Shennengo Valleyju, moramo reči, da je prav povolji vsem, ki ga radi cukajo. Mercer okraj je znan v vsej državi, Penni., da je najbolj suh. Zadržne volitve so pokazale aledeče: Mokri glasovi so bilo oddanih 5846, suhih je bilo pa 8954. To pokazuje, da smo "draj". Sedaj pa poslušajte, kaj se je zgodilo.

Pred par dnevi so obiskali državni agentje naš okraj. Našli so veliko destilerijo, ki je bila napravljena vse avtomatično za 300 galonov na vsakih 24 ur. Ena sama oseba je opravljala ves ta posel, napravljeno je bilo tako, da je imela trinadstropno klet. Vsaki oddelek je bil opremljen s težkim cementnim zidovjem tako, da je bil dohod popolnoma nemogoč. Delalo se je brez skrbli. Vendar pa imajo naši suhači dobre nošove in so tudi zvit. Posrečilo se jim je zvijačo. Prišli so do cilja, dobili 50 sodov namake, več kotlov po 200 do 300 galon, 300 galonov še napravljenih pišalce za trg. Rekli so, da nobena pivovarna ali žganjarna ni bila tako moderno opremljena. Cenili so, da je veljala \$10,000. Ni čudno, da smo tako poceni pili, da se nam ni izplačalo doma izdelovati. Ali žali boše,

kdor se ga nautical, je imel strašne krče. Ravno ko pišem, sem dobil v roke mestni časopis, ki je z velikimi črkami napisal na prvi strani, "Suhači zaplenili največjo pivovarno v Mercer okraju." Pivovarna je bila na bližnji farmi. Zaplenili so 1000 sodčkov, več tisoč steklenic, in vso pripravo. To je tudi dokaz, kako je narod navdušen za sušo. Ako se take stvari gojijo po malih mestih, kako je v velikih!

Upamo, da bo naš slavni kongres kaj ukrenil v tem pogledu, ako nočemo Amerikanci dobiti svetovni sloveca, da ga največ popijemo. — Frank Kramar.

S pota.

Prestopno leto je kar prve dni tako vplivalo na glavnega tajnika SSPZ, brata Louisa Levstika, da ko je bil na novoletnem obisku v Clevelandu, O., ter voščil mrs. T. Veselo novo leto, da sta se zmenila in drugi dan je bila že poroka. Tako sta rojak Levstik, ugovor, in mrs. T., udova, prve dni v prestopnem letu sklenila zopet zakonako življenje.

Kot se sliši, se kmalu rojak Levstik preseli za stalno v Cleveland, O., kjer bo pomagal mrs. T., sedaj mrs. Levstik, voditi trgovino, mesnico, katero je sama opravljala kakšna tri leta.

Dne 12. januarja smo iznenadili mr. Levstika ter mu priredili nekakšno "ofcet" ali "surprise" partijo na domu rojaka Trisal v Chicagu, kjer so se ravno začelo nahajali gl. odboriki SSPZ na letnem zborovanju. — M. Pogorelec.

Izrabljaj pošto v sleparske namene.

Chicago. — Marks Lewy, predsednik Lewy Brothers Jewelry kompanije, je bil spoznan krivim, da je izrabljaj pošto v sleparske namene. Sodnik bo izrekel obsodbo danes. Margaret Whiterall, knjigovodkinja, ki je bila tudi obtožena enakega prestopka, je bila oproščena. Makimalna kazen za ta prestopok je dve leti zapora in \$10,000 globe.

Kompanija je bankrotirala v pretečenem letu; dolgovi so znašali nad milijon dolarjev. Lewy je pa falsificiral finančna poročila, da je dobil nove kredite, in je na ta način osleparil podjetje za pol milijona dolarjev.

Zračna črta Chicago-Hamburg.

Berlin, 14. jan. — Dr. Fritz Doehring, iznajditelj, je odpotoval v Ameriko z namenom, da organizira direktno aeroplansko črto za potnike in pošto med Hamburgom in Chicagom. Dr. Doehring je že naročil pri neki tvrdki v Detroitu letalo, ki bo imelo 12 motorjev po 1200 konjskih sil vsak in katero bo nosilo 150 potnikov. Letalna brzina novega letala bo 155 milj na uro in daljava 5000 milj med Hamburgom in Chicagom bo pokrita v 32 urah.

Godba kot zdravilo.

Rochester, Minn. — "Godba, ki očara in ukroti divjaka, vpliva tudi blažilno na bolnike z živčnimi boleznimi in pospešuje njih ozdravljenje," je dejal dr. Chas. Mayo, solastnik znane klinike v Minnesoti, ki nosi njegovo ime.

Učinek godbe je morda le začasen, ampak je vseeno važen. V newyorških bolnicah vzbujajo bolnike z godbo in igrajo pred operacijo, da umirijo živce bolnikom.

Pokopani rudarji v Kolombiji rešeni.

Bogota, Kolombija, 14. jan. — Sto rudarjev, ki so bili pred dvema dnevmi živi pokopani v premogovniku Las Golantrinas, ko se je zasul šant, je bilo večraj rešenih po herojskem delu reševalnega moštva.

Ostavlja nemškega vojnega ministra.

Berlin, 14. jan. — Otto Gessler, ki je bil osem let vojni minister v nemški vladi, je včeraj podal ostavko pod pritiskom kabineta valed nekega škandala v armadi.

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE. ALI STE NAROČENI NANJ?

BARIKADE

Izvodi si!

Najbolj demokratična dežela na svetu je Colorado. Potem pride Pennsylvania, nato pa Nj. Karagva.

Amen.

Zdaj, ko so v Smithovi deželi svečano usmrtili Ruth Snyder, jevo in njenega ljubimca, ne bo več nobenega umora v tej deželi. Res ne.

Stare zemlje.

Resnično vam povem, da je Carli postal žrtve kročka za izdajanje okrožnic. Kroček je revesčka tako upregel, da je pozabil, kako mu je ime. Zakaj ni kroček v usodepolnem momentu svetoval revesčku, naj reče, da mu je ime Francisco? — Miha z batom.

"Ladies first."

Ameriška uljudnost napram ženskam se je izkazala tudi v Smithovi deželi, kjer so zadnji teden z elektriko pekli dva morila. Ruth Snyder je šla kot ženska prva na raženj.

Bruno v škripelch.

Bruno: Kaj naj storim? Moj gospod so rekli, da moramo farani nekaj dati za štrajkarje v Praskiji. Moj brat mi pa piše iz Praskije, da on dela, da je skeep, da samo brezverci štrajkajo in on ne bo držal z brezverci! O sveta Barbara in vaj svetniki, posvetite v mojo kamrico in povejte mi, kaj naj storim? — Stipe Klike.

Novica s Severne ceste.

Drage "Barikade!" Še ena vest iz naše umazane ulice: Naš sodomislelni Ahasver je zadnje dni obiskal znanca peka in ga pumpal kot občajno. Pek je pa rekel: "Vse ti dam, samo centa ne. Tukaj imaš pa pji! To ti dam, in samo to. Sodomislec Ahasver je spretno posušil vse, kar je prišlo iz soda, potem pa je rekel: "Zdaj mi daj 10c za carfare ali me pa tukaj imej!" Tako se je pek namazal, ker je pogostil sodomisleca Ahasverja. — Njak Lopata.

Bartulović naj piše Stalinu.

—Zelo umestno bi bilo, da Bartulović piše Stalinu, da je sluga ruskega ljudstva in ne njegov diktator. Mogoče bo pomagal, da bodo Trockij in tovariši sprejeti nazaj v stranko in iz katorg izpuščeni socialisti, ki so postali nevarni diktaturi sovjetske birokracije. Kdor hoče sluge naučiti, kam spadajo, mora to pokazati najprej v svojih vrstah, na to naj pogleda, če je treba tudi drugje čistiti.

Razlika je...

V Ameriki imamo privatni kapitalizem, v Rusiji imajo pa državnega. Kapitalizem je pa kapitalizem in izkorišča povsod delavce. Ampak razlika je ta, da se bodo v Rusiji delavci in muški vozili v svojih avtih, ko se bodo ameriški že v letalih. Toda delavci bodo izkoriščani tukaj in tam, dokler socializem ne nadomesti privatnega in državnega kapitalizma. Tako je, gospodin Ernest. Da se to razume, je treba znati nekaj več kot samo frazariti, lagati in obrekovati.

Napitnina.

Cevlarski vajenec je vedno nosil čevlje gospodu poročniku, a nikdar mu ta ni dal napitnine.

Ko zopet nese nove škornje, odpre vrata in jih treščil gospodu poročniku pred noge ter zbeži. Poročnik ga vjame na stopnicah ter ga za uho privede v svojo sobo.

"Čakaj, jaz ti pokažem, kako olikan človek prinese čevlje." Poročnik vzame škornje ter gre pred vrata. Potrka. Vse tiho.

Zopet. Nič. Tretjič udari s pestjo po vratih.

"Notri!"

"Gospod poročnik, tu sem vam prinesel čevlje od gospoda mojstra."

Vajenec ga pogleda od nog do glave. Seže v šep.

"Dobro ste napravili, gospod, tu imate krono."

Vesti iz Jugoslavije

POLOŽAJ V BEOGRADU.

(Istovno.)

Beograd, 16. dec. 1927. — Pred katoliškimi in pravoslavni božićnimi prazniki se nahajamo. Zato je prišel sedaj čas vseobšernega pripravljanja med političnimi krogi v Beogradu. Za Božić se ponavadi sestavi pri nas tudi kaka nova vlada, kakor da je poslana tam gori iz neba, ali da jo prinesejo kar na božićnem drevesčku.

V tem znamenju se tudi sedaj pripravljajo dogodki. Pričakuje padca Vukičevićeve radikalno-demokratske in klerikalne koalicije. Vsi opozicijski krogi so prepričani, da Vukičević ne more več imeti zaalombe med narodom in da morajo to končno videti tudi oni činitelji, ki se mislijo, da je gospod Velja Vukičević — mož jugoslovanskega naroda.

Odkar je utihnil slavni PP-reim, odkar sta pokojni Pašić in Svetozar Pribičević dala iz rok zandarsko kopito drugim ljudem, se je v naši državi uveljavil demokratičen sistem "glavnice," simbol jugoslovanske demokracije.

Sicer so včasih opozicijski krogi, v Jugoslaviji je vendar to ego, da pridejo med opozicijske prav vse stranke in prav vsi političari, naenkrat prav demokratični ljudje. Naenkrat im pride na misel, da morajo narodni skupščini delati drugače in nastopiti proti vladni tu in na bolj demokratične načine.

To pa seveda ne toliko časa, dokler so opozicijski. — V tem znamenju opozicijskih govorov proti novim davkom, proti novim taksam in pristojbinam, ki so že itak previsoke, proti novemu proračunu, za izenačitev davkov, celo proti militarnemu se čuje kaka ostra beseda, potekajo seje finančnih, zakonodajnih in bog ve še kakšnih potrebnih odborov v Beogradu.

Predbožićni čas je res delaven v Jugoslaviji.

Da bomo bli kar lepo po vrsti, bomo najprej omenili, da te dni borujeta kar dve stranki. In sicer narodna radikalna in stranka Davidovičevih demokratov. Niso ta zborovanja prav strankina zborovanja, ali kakšni kongresi. Ne. To je le zborovanje radikalnih poslancev in demokratov narodnih očetov, ki "sejejo" med seboj, koliko da ne dobrega naredili za svoj presrečen narod, odkar so v lepi koaliciji in vladi gospoda Velje Vukičevića.

Čprav je dana sedaj prav najljubša prilika, da gospodje narodni poslanci v Beogradu pokažejo, kaj so prav za prav storili in kje je še treba, da se popravi in prisloži na pomoč, da ni narede. Tudi prevelikih napadov, kakor jih je pričakovala opozicija od Stjepana Radića pa tja dol do Svetozara Pribičevića, ni bilo. Radikalni med seboj precej dobro sodelujejo, ker je režim izvolil vedomoma le tiste ljudi, ki so bili v skladu s ministrskemu predlogu Velji Vukičeviću zelo blagi. Je med radikali še nekaj starih političnih prijateljev po njunega Nikole Pašića, ali so premajhni, da bi se ustavili vseobsegajoči roki Vukičevića, ki ima na seboj tudi armado žandarjev. Med demokrati je prav praznično razpoloženje. Ker so sedaj Vukičevićeva vlada in tudi slavna opozicija Svetozarja Pribičevića in Stjepana Radića, so prav ponosni in ošabni. Za enkrat, vsaj v kolikor se dosedaj vidi, ti gospodje narodni očetje ne bodo menjali barve. Je Vukičevićeva suknja še dobra.

Opozicijsko časopisje dela prav veliko "stimungo" za razkroj kmečko-demokracije gospoda Radića in Pribičevića in tja do mora v kratkem času pri do izprememb v Beogradu.

Ali po vsem tem, kar se sedaj govori v vladi, ni verjeti v to izmenjavo. Sami opozicijski krogi v Beogradu so optimistično razpoloženi in prav velik del bi bil, da bi nova vlada prišla še okoli Božića, ki traja v Jugoslaviji skoro do sredine januarja meseca 1928.

Z novo, prečansko vlado ne bo nič. Srbski krogi že vedo zakaj. In to ve zelo dobro tudi sam gospod finančni minister, ki je odšel na izprehod v Francijo. Čprav smo v dobi, ko bi bilo treba narediti bilanco v državnem gospodarstvu, čeprav je napočila že doba, ko je treba položiti končnih računov pred narodne poslance v Beogradu, vendar se že pričenjajo za vlado počitnice, kar v sredini decembra in to še celo katoliškega, ki je štirinajst dni pred pravoslavnim.

Načelo, da je treba že enkrat dokončati izenačenje davkov v državi, in s katerim je prav vneto propagiral sam Velja Vukičević, ko je bil na lovu v Sloveniji in je tam vjel slovenske klerikalce, je namreč tisti pasus, ki med vladnimi krogi, ki so izrečno razen dr. Gosarja, ki je Slovenec srbijski, ne drži. Onj ne marajo izenačenja davkov in zato sedaj žonglirajo o novih kombinacijah, da si ne prepričani, da ne bo nič iz tega, in da so za svoje interese, ki jih zastopajo, že dosegli uspehe. — Prečanska fronta pa je slaba, ker ni enotna. In zato bo v Jugoslaviji tudi Božić miren in morda bo šel še samcati gospod Velja še enkrat na lov, ampak sedaj pa na rešenih lov na divje kože med naše zasnežene hribe v Slovenijo.

Ali politična naivnost ali politična nezrelost?

Ljubljana, 17. decembra.

Slovenci smo že od nekdaj menda politično naivni in nezreli ljudje. V čem tiči varok te nevednosti in tej pomanjkljivosti, prav za prav, ni težko reči in gotovo smo že nešteto krat to povdarili. Tudi govorniki na kakšnih slavnostnih prireditvah so to govorili in tudi dokazali. Kdaj bomo prišli iz tega na zdravjeje in realnejše. Odkrile, je za enkrat še težko reči, ali gotovo je, da se le takrat, ko bo slovensko ljudstvo znalo trenejše in praktičnejše presojeti svoje okolice in politično-gospodarske momente.

Znano je in tudi stara resnica je, da sprejme narod, ki ni tako na visoki stopnji civilizacije, civilizacijo od bolj civiliziranega naroda. Ali najprej je dostopen za napake bolj civiliziranega naroda. To pa zato, ker so te napake vidne in ker te napake včasih tudi ne izgledajo na zunaj kakor pogreški. Čim lepše je tem prej je vidno, tem preje se človek navduši za tisto stvar, ker povprečen človek ne gleda na te napake, kot na napake, ker jih ne vidi, temveč jih pogleda in se navduši zanje zato, ker se mu na zunaj že lepe. In to smo morali pri vseh naših preiskavanjih in pri vseh bojih, ki jih je že bojevalo naše ljudstvo, uvideti.

S tem pa seveda ne rečemo, da je bilo naše ljudstvo tako naivno, da bi se lahko to naivnost imenovali: neumnost. To ne, kajti naš narod je le del onih narodov, ki so že po svojem bistvu bolj konservativni element. Navadno ljudstvo nima tiste šolske vzgoje, nima tudi tiste smisla za višjo izobrazbo. Se tudi ne zanima za splošne pojave v življenju. Njemu je v glavnem mar le: vreme, od katerega je odvisen in pa krčma ter cerkev. V ostalem tak človek ne pride v stik s svetom, z drugim življenjem. In valed tega je politično nezrel, ali pa naiven.

Kakor je kmečko ali delavsko ljudstvo politično naivno in nezrelo, tako je tudi duševna inteligencija, uradništvo, profesorji, učitelji in ljudje, ki so imeli priliko, da so študirali, naivno in nezrelo. In z inteligencijo tudi oni ljudje, ki mislijo, da so rojeni za narodne očete, za narodne poslance in sploh za javne in kulturne delavce. V mislih pa imajo tudi one povprečne partizanske liste, ki zagrizeni in partizanstvo, propagirajo in "mešajo" že itak nevedno in naivno ljudstvo.

V časopisih bi morali zamejati ljudje vso tisto utonost; v primerem časopisju ki ne pi-

še samo v frazah, ki svoja dokazovanja tudi utemeljuje in ki svoja izvajanja, pa naj bodo to gospodarska ali politična ali sploh kulturna vprašanja, utemelji na pošten in za čitajoče naivne ljudi — primeren način.

Dosti se Slovenci med seboj bavijo, zakaj, da smo nezreli in naiven, oz. celo nadut narod. Ali nihče tega ne pomisli, da mora narod, pri taki vzgoji, ki mu je podana, postati prav tak, kakor je na žalost sedaj. Čitatelj, ki je le povprečno in včasih tudi napako informiran, se mora kmalu znajti v nevednosti. Kadar pa ima pred seboj še izrazito strankarsko časopisje in če je sam nekoliko strankar, tedaj pa mora postati žrtev te politične naivnosti in nadutosti samo valed tega, ker so ga takega ustvarili zagovorniki sedanjega vzgojevalnega sistema.

Vae namreč, kar danes čitamo, je večinoma le fraza. V slovenski politiki mrgoli vse politične stranke pitajo svoje poslušne somišljenike in svoje prijatelje.

Ali bi si mi mogli drugače predstavljati še klerikalizem, ki bi obstal, če se ne bi posluževal v boju soper naprednjake in liberalce samo fraze? Misljam, da ne. Ako bi klerikalno časopisje ne rabilo zgolj samih fraz, s katerimi bi uspešno pitalo svoje verne ovice, bi klerikalizem ne mogel obstati še nadalje v Sloveniji. Toda, ker pa je vse dokazovanje klerikalizma, da ni klerikalizem bilo tako podprt s frazami, in sicer s takimi frazami, ki so se zdale delavsko-kmetakemu ljudstvu ne le samo utemeljeni argumenti, nego tudi večna resnica, ker so to slišali tudi iz ust "gospodovih", je klerikalizem v Sloveniji moral utrditi svoje pozicije. Delavec, kmet in tudi uradništvo — je sprejelo v se — klerikalizem.

Tudi z liberalizmom v Sloveniji gre v istem pravcu. Tudi tu se je uveljavila v prvi vrsti fraza. Ni šlo za to, da se inteligenci, ki je je najbolj svobodnomoiseln, dokazuje upravičenost boja liberalizma proti klerikalizmu. Slovenski liberalci, čeprav nekoliko bolj vzgojeni, je samo hotel fraze, s katerimi je nastopal proti klerikalizmu. Več ni hotel, več ni zahteval.

Zato pa tudi ni čuda, da je tudi slovenska inteligencija tako politično naivna in nezrela. Ne samo delavec in kmet, tudi oni inteligent, ki se v svoji samozavesti in prevelikem samoljubu dviguje nad povprečne ljudi, so politično nezreli in naivni ljudje. Ves slovenski narod je naiven in nadut, ker mu je vsaka fraza že dejstvo! Za to pa je tudi njegov položaj danes tak, kakršnega je pri svoji naivnosti in nadutosti ustvaril in se za njega tudi navdušil.

—r.

Slovenci najhujši kadilci v Jugoslaviji. Upravnik državnih monopolov je podal te dni zastopniku beogradskega "Vremena" zanimive podatke o porabi tobaka v naši državi. Uprava monopola je leta 1923 prejela za cigare in cigarete 2188 milijonov dinarjev. Naslednje leto se je ta svota zvišala na 2687 milijonov dinarjev, leta 1925 pa na 2803 milijone. Za leto 1926 statistični podatki se niso na razpolago. Leta 1925 je prišlo na vsakega prebivalca v Srbiji 226 cigaret, v Črni gori 127, v Vojvodini 314, v Bosni in Hercegovini 145, v Dalmaciji 147, na Hrvaškem 238. Največ pokade v naši državi Slovenci; na vsakega Slovenca pride 422 cigaret. Od tobaknih produktov odpade leta 1925. povprečno na vsakega prebivalca 0.741 kg. v Sloveniji pa povprečno nad 1000 gramov. Najhujši kadilci so torej Slovenci. Najmanj pa pokade Dalmatinci; na vsakega Dalmatinca odpade povprečno le 200 gramov. Uprava monopola prejme po pokrajinah za tobak od vsakega prebivalca na leto povprečno v Srbiji 135 din., v Črni gori 72, v Vojvodini 149, v Bosni in Hercegovini 134, na Hrvaškem 140; v Dalmaciji 58, v Sloveniji pa 184 din.

Agitirajo za "Prosveto!"

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

PLEMENSKA ALI GENERATIVNA HIGIENA.

Če pomeni higiena v širšem smislu skrb za očiščenje ali odstranjevanje bolezni tedaj predstavlja plemenska higiena skrb za očiščenje ali odstranjevanje plemenskih bolezni. Plemenska higiena preiskuje teoretično vplive podedovanja in selekcije na biološko vrednost bodočih rodov, praktično pa določa in izpeljuje mere, ki bi dvignile podedovano vrednost naroda. Če se plemenska higiena s svojim nasvetom obrača na posameznika, je osebna, če se zateka pod okrilja družbe ali države, je javna. Socialna in plemenska higiena se v marsikaterem oziru krijeta; mnoga vprašanja obravnava obe, tako na primer alkoholno vprašanje. Večina higienikih vprašanj ima tudi plemensko, higienikih pomen.

Katere bolezni bi spadale med plemenske bolezni? Ali morda bolezni, ki jih najdemo pri enem plemenu in pri drugem ne? Plemenske bolezni najdemo pri vseh plemenih, čeprav ne povsod v enaki meri in so takega značaja, da lahko celo pleme uničijo. Poznamo namreč bolezni, na katerih obolevajo nekateri člani družine v številnih rodovih. Te bolezni ostanejo v rodu in ga slabšajo ter uničujejo. Vnetje pljuč torej ni plemenska bolezen; plemenske bolezni tudi niso druge nalezljive bolezni. Bolezni, ki napadejo posameznika in ki končajo z njegovim ozdravljenjem ali smrtjo niso plemenske bolezni. Te morajo imeti lastnost ostanja v rodu, prenašanja na eni in isti rod, torej značaj podedovanja. Plemenske bolezni so torej one, ki se podedujejo. Obratno pa niso vse bolezni ali anomalije, ki se podedujejo, plemenske, odnošno niso tako važne, da bi se morala z njimi pečati praktična plemenska higiena. Poznamo n. pr. bolezni hemofilijo ali nagnjenost h krvavljenju, protin, debelost, sladkorno bolezen; vse so sicer podedljive, vendar ostajajo več ali manj le na posameznikih.

Posebno stališče zavzema tuberkuloza, ki tudi ni prava plemenska bolezen. Tuberkuloza je povzročena po bacilih, brez katerih ni obolenja. Vemo tudi, da poteka obolenje na tuberkulozi pri enem človeku hitrejša in hujša, nego pri drugem. Danes pravimo, da ima prvi veliko, drugi majhno dispozicijo za to bolezen. Res se pojavlja tuberkuloza pretežno v istih rodbinah, vendar ne zaradi podedovanja, marveč radi večje možnosti okuževanja po stalnem dotiku. Podedovanje pride tudi povprečje in sicer v toliko, da preide na potomce dispozicija, to je dovzetnost za to obolenje. Vendar bi ta dovzetnost ne bila v kvar plemenu brez okuženja, radi česar tuberkuloze ne moremo prištevati k plemenskim boleznim, čeprav more tudi tuberkuloza pleme uničiti. Zato imenujemo tuberkulozo socialno bolezen.

K plemenskim boleznim prištevamo taka obolenja ali motenja delovanja človeškega telesa, ki onemogočajo človeku naravni razvoj in nemoteno udeleževanje v napredku celega plemena. Sem spadajo mnoge telesne manjvrednosti, telesna slabost, obolenje ožilja, arčne napake, slab odpor proti zunanjim vplivom, dalje tudi duševne manjvrednosti, na kratko vse one anomalije človeškega telesa in duha, ki delajo sliko degeneracije ali propadanja rodu. Sem spadajo tudi duševne anomalije, ki se stopnjujejo v duševne bolezni in etični defekti, ki označujejo armado zločincev. Vsa ta stanja se podedujejo, ona niso nastala v sedanjem človeku, marveč so tičala v njegovi konstituciji. Plemenske bolezni imajo torej konstitucionalni karakter, radičesar je razumljivo, da je boj proti njim izredno težaven.

Treba je torej, da si razjasnimo pojem podedovanja. Pod tem izrazom razumemo prenos lastnosti od očeta in matere na otroka po zarodnih celicah. V teh celicah so obsežne vse lastnosti staršev, kajti sicer bi se ne mogla na otroku pojaviti. To vidimo najbolje pri pticah, ki se razmnožujejo po jajčecih. Ko ptica odloži jajčeca, prestane njen vpliv na nastajajoče življenje in vendar kaže mladice vse njene lastnosti. Kakor vse druge lastnosti so obsežne v zarodni celici med drugimi kalni tudi krali za plemenske bolezni. Podedovanje obatoji torej v okoliščini zarodnih celic. Zato mora biti otrok staršem podoben in zato: "jako bo ne pade daleč od drevesa". Plemenske bolezni lahko imenujemo v smislu povedanega bolezni zarodnih celic.

Strupi, ki pridejo v telo in v krvni obtok, krožijo po telesu in prepoje vse celice, kakor voda gobo. Prepojitev je tem večja, čim močnejše so strupi in čim dalj časa krožijo, na konec prodre v vse celice. Tudi nam je znano, da imajo nekateri strupi izbrana mesta, kamor se vnelijo n. pr. morfium in kloroform v možganih, drugi v ledvicah itd. Jasno je torej, da povročijo strupi, ki prodrejo v zarodne celice v teh in v človeku istočasno važne spremembe.

Izmed strupenih snovi, ki oškodujejo človeka, je do sedaj najbolj prelskan alkohol. Oglejmo si ga! On povzroči v človeku celo vrsto raznih oškodovanj in vpliva zlasti na možganske anov v ganglijskih celicah. Do tedaj zdrave ganglijske celice se oškodujejo, in razumljivo je tudi, da oškoduje krali za možganske anov v zarodnih celicah, radi česar je novo nastala snov možgan že iz vsega početka oškodovana. Pričakujemo lahko celo, da je mala odporna kal možganske anovi v zarodni celici hujše oškodovana nego so oškodovani možgani dotičnega človeka. Kakor alkohol, tako delujejo tudi drugi strupi.

Če obstajajo plemenske bolezni, smo v stalni nevarnosti, da se one razširjajo z razmnoževanjem ljudi na vsa plemena. Ali bodo prizadevanja plemenske higiene mogla roditi kaj uspeha?

Ali moramo ozdraviti človeka obteženega s plemensko boleznijo? Žalobog tega ne moremo ugotoviti, zakaj kal boleznij je v njegovih zarodnih celicah, bolezen je torej njegova lastnost in te ne moremo iz njega izrezati. Stroj, ki ne deluje, ker je slabo namazan, spravimo v delovanje, če ga namažemo, česar pa ne moremo doseči pri stroju, ki je iz slabega materijala. Isto je pri človeku. Hipno bolezen lahko odpravimo, plemenske bolezni ne moremo. Dokler ne dosežemo ozdravljenja njegovih zarodnih celic, se bo podedovanje dalje razvijalo, tudi če bi bilo mogoče ozdraviti nosilca bolnih zarodnih celic. Iz tega razmišljanja bi torej mogli izvajati pričakovane, da bo človeštvo propadlo na neozdravljivih plemenskih boleznih. Vendar so dosedanje izkušnje pokazale, da tako daleč ne bo prišlo, kajti tudi tukaj je posegla vmes samo pomoč narave. Narava si pomaga prvi s tem, da so ljudje oškodovani na zarodnih celicah manj zmogni ali celo nezmogni ploditve. Ta pojav n. pr. vidimo pri alkoholikih (sterilnost v Franciji) idiotih, slabomumih, bolnikih s sladkorno boleznijo in duševno bolnih i. t. d. Tudi vidimo, da v družinah, kjer se pojavlja bližje raztolmačiti. Tako umro mnogi brez potomstva.

(Konec jutri.)

Osnova uniformne razporeke. Washington, D. C. — Kongresnik Gibson iz Vermona je 13. t. m. predložil nov amandament k ustavi, ki določa, da kongres sprejme uniformno (enako) postavbo glede zakona in ločitve zakona po vsej Uniji.

ZIMSKA IDILA

Snežilo je. Ob cestah so ležali visoki kupi snega, katerega je četa delavcev nalagala na vozove. Mimo grede postojim ob znanu, ki je z malo lopato strgal sneg izpred svojega službenega poslopja.

Ze iz primerne dalje ga opozorim, da prihajam. Ali je spoznal moje glasove ali ne, — ne vem. Vse kar sem hotel je bilo: Opozoriti ga stopnjema, da se bližam, da bi moj nenadni prihod ne vrge iz tira njegovih sanj.

"Je dela s snegom!" sem mu zaklical v pozdrav in hotel dalje.

Postal je, se ozri po okolici in vae tja proti nebu, odkjer so se vsipale goste snežinke snega, nato zatlego zdihnil: "Ali ga pa še bo!"

Sunkoma mu je šinil smeh na lice, sklonil se je znova k avtomobilu, da ga ali zakrije pred mano, ali z delom obvlada. V njegovem glasu sem čutil nekaj novega. Zdelo se je, kakor bi z velikansko koso zamahnil v visoko travo, odrezal lep, gladek polkrog pred sabo. Ko mu je odleglo, je nadaljeval:

"Glej, kako pripisa, — a kje, kje je še pomlad!" —

"Saj ni težak," mu ugovarjam, da bi zmanjšal silo vremenakim bogovom, njega dvignil nad nje.

"Te je obkral mladenič."

"Mladenič?" povssem začuden.

"K meni ni bilo nikogar. Veš," je začel naglo praviti, "včeraj je prišel mladenič k meni. Bil je čedno, napravljen, gladko obritega lica — vse mi je ugajalo na njem, le njegovo obnašanje se mi je zdelo nekam čudno, razgovor zoperen, ideje zmešane, nejasne. Ker bi bil rad kmalu lavedel, česa želi, sem ga vprašal: 'lašč dela, ali bo kaj trgovskega?' 'Ne,' je rekel, 'za maso bi rad dal.'"

Pogledal sem mladeniča bolj natanko, pričakujoč, da hoče s mano komate šale briti. Videl pa sem, da mladenič resno misli.

"Pri meni ne moreš tega storiti, nisem pooblaščen pobirati mašnih darov. Povem ti pa lahko, kam se ti je obrniti, kjer ti bodo znali kaj več povedati. Doli ob lesnih tvornicah poznam mladeža človeka; k njemu pojdi." In odpravil sem ga k tebi. Mladenič je slaboumen."

"Ni ne," sem poprijel in zagledal v daljo čez morje. "Ni slaboumen, ne, temveč hoče izpolniti željo umrlega sorodnika, znanca ali tujca, ki mu jo je poveril v izvršitev, in mladenič hoče ostati zvest svoji besedi, katero je dal, in hoče prostih rok dalje. Za vsem tem početem ima on lahko drugo mnenje, za katerega ne vemo. Ne bomo prestrogi!"

Med tem je onstran ceste prekorčil mož, ki obdržava cerkvene stike. Ne vem, da nisem rekel: "Glej moža tam, čemu nisi mladeniču k njemu svetoval." Pa kdo bi doumel njegov namen. Med vsem tem pogovorom sem neprestano motril njegovo lopato, ki jo je držal v roki. Od čudnega nagona gnan, mu omenim:

"Tvoja lopata ni primerna za lahni novopadli sneg."

S prstom mu koj zarišem v zrak drugo, večje orodje, s katerim se z manjšim trudom da pahnuti sneg iz gladkih tal; en kol ali dva, lahni gladek plošč počez, če hočeš, železno ostrino na koncu izdelaj, vse lahko sam in imaš — strgalico.

"Imam slično orodje v stariini," je odvrnil on. "Ali človeku ne pride vse na um."

Z željo boljše uspeha z upor v prihod skorajanje pomladi sem odhajal od njega dalje, on pa je odšel zadet, morda užaljen, iskat ono boljše orodje — strgalico.

Za vgozom mi pride nasproti znesen možak, in ko me zagleda, se začudi: "Ne delaš?"

"Ne," sem odvrnil.

"Kako to? Si se prevzel?"

"Ne, odslavil so me!"

"Si že zopet počeval?" je pobasal on in me živahno gledal izpod klobuka.

"Bo nekako tako," sem pritrtil s smehom. Pride in tako je prišlo. Mož je stopil korak k meni, se nagnil nad moje uho, in polahno začel: "Veš, ljudje nočejo modrije naukov; ljudje hočejo ljubezni — dobrote. Zato so pripravljeni ob vsakem času. Vidiš," je podpiral svoje prepričanje in se tesneje privil k meni, "ko bi se bil ti tisti večer preoblekel in stopil k onemu možu ter bi dejal s tujim naglasom, katerega bi spoznali vseno za tvojega. Rekel bi: 'Božić je blizu, ne nekaj za vas, to je pa za otroke, katere imate radi in videl bi, kako drugače bi se potem govorilo.'"

Kimaje, mešikajoč se je umikal, okrenil in oblastno savil v svojo delavnico.

Ideal.

Moj tir se vije v ostre ovinko. Kot igračo navijem, stroj zdrži in se prevrne v ovinku.

Prijatelj, prikolpi svoj voz k mojemu stroju; vlekli bo in se ne bo več prevračal.

Tebi in meni je ustrezno. Le gledali bomo imeli manj zabave. Pa kaj zato.

Nočeš? Tedaj si moram lakati podlage, da dvignem tir v ovinku. Za to podlago mi je treba lepih, trdnih idealov, ker le ti so v stanu vzdržati težo v višaji legi.

J. Kovacek, Virginija, Minn.

RAZNO

V desetih letih samo še umetni petrolej.

Nemška "Wirtschaftl. Gesellschaft" je priredila prodavanje, na katerem je govoril generalni konzul H. Brickmann o "pretvoritvi premoga v tekočino in o njenem pomenu za svetovno gospodarstvo." S stališča Nemčije je govoril in je dejal: Pretvoritev premoga v tekočino moramo opazovati načelno kot narodni problem, ker ima namen, da zniža v doglednem času na minimum uvoz mineralnega olja (petroleja), na katerega je dolalej nemško gospodarstvo po veliki večini navezano. Prejšnje metode uporabljanja premoga so nam kazale katan in petrolej kot nadležne stranske produkte, sedaj je pa ravno proizvodnja petroleja pri nameni pri pretvorbi premoga. Brickmann je dejal, da se bo s znanim Berginoviim načinom moglo dobiti iz 1000 kg črnega premoga 490 kg gorljive tekočine. A tehnika pretvorbe premoga v petrolej še ni dosegla viška in pričakujejo v bližnjih letih lahko še najmanj 10 odstotni dvig. Leta 1929 bo znašala nemška produkcija umetnega petroleja okoli 250.000 ton, kar bo več kot senašilo uvozno potrebo petroleja, ki bo takrat seveda večja kot je danes. V petih do šestih letih bo po Brickmannovih izjavah nastal valed dviga produkcije umetnega petroleja na Nemškem za nekaj časa nekakšen stalen položaj v uvozu petroleja, nato se bo pa uvoz petroleja začel brezdvomno manjšati, in bo v desetih letih uporabljala Nemčija samo še umetni petrolej.

Razrezana deklica: nov šin blaznija.

Flint, Mich. — Dne 12. t. m. so našli med ledom v potoku, pet milj od Flinta, truplo petletne deklice Dorothy Schneider stransko razsekanjeno. Dva osumljenca sta bila aretirana. Prebivalci so grozno razburjeni in groze z linčanjem.

Dvoboj na sekire.

Dunaj, 14. jan. — Dva kmeta v Kovilju ob Donavi sta te dni reševala neko madašbojno sporno vprašanje z dvobojem na sekire. Oba sta bila najdena napol mrtva valed težkih ran in mraza v gozdu.

ZENITVENA PONUDBA

Rada bi se seznanila s Slovenskim ali Hrvaškim dekletom v starosti 18 do 25 let, dobrega in poštenega značaja, v svrhu ženitve. Imava stalno dolo in nekaj prihrankov. Tajnost jamčena. Pošlje naj se tudi sliko, katere na zahtevo tudi vrneva. Pišna je poslata na naslovu: E. D. ali J. P., Box 861, Nelson, B. C., Canada.

—(Adv.)

Georges Sim: Sence na zavesti

(Prevaj S. M.)

Gospod Claudoche rad pripoveduje to zgodbo posebno po večerji, ko gre s svojimi prijatelji na balkon in se vsede v pleten naslanjač.

Neobčutljiv za tihe draži cvetja, ki ga obdaja in nepozoren napram ljudem, ki gredo mimo po ulici, se tako vživi v dramo, predstavlja jo z mimiko, se razburja in skoči s stola vedno, kadar pride do istega mesta v svojem pripovedovanju.

Vaak dan čitate v časopisih, da je bil izršen kakšen uboj, umor... začne s pripovedovanjem. Bodisi, da se dogodi kakšna ljubavna drama, ali umor iz ljubosumja, ali samomor... Ubijajo se z revolverji, noži... obešajo se... Včasih se to zgodi v istem mestnem okraju, kjer vi živite!

"Človek skoro ne verjame v te zgodbe. Zdi se mi, da so ti isti, ki sodelujejo pri teh dejanjih, neki posebni ljudje, a ne ljudje, kakor vi in jaz."

Niti na um vam ne pade, da bi se tak krvav dogodek lahko izrnil v stanovanju tretjega nadstropja ali v stanovanju, ki je poleg vašega v istem nadstropju.

A jaz sem, čujte, videl tako kakor vas vidim sedaj, ravno s

tega mesta strahovit prizor. Ravnotako so ga videli moji sosede.

To je bilo lepega večera, kakor je današnji, v plavem polmrazu toplega dne...

Bilo je v času, ko imamo okna navadno odprta in ko človek kadri pipo, naslonjen na ograjo balkona. Moja žena je hotela prigrizati svetilko, toda jaz sem jo prosil, da naj počaka, dokler se čisto ne zmrči.

Z drugih oken v hiši je bilo čuti pogovor.

Nenkrat se je na veliki fasadi hotela, ki leži onkraj ceste, pokazal svetel kvadrat.

Cepur nisem radoveden, sem vendar tjakaj pogledal. Ker je bilo edino razsvetljeno mesto, sem nehote tja obrnil pogled. Sicer je bila za oknom spuščena zavesa, videti je bilo le sence, ki se premikajo sem in tja.

Dve senci. Mož in žena. O njej bi sodil, da je bila majhna z velikim, smešnim klobukom. — Pojdimo notri, mi je rekla žena; ne vidim več šivati...

Počakaj še par trenutkov. Prizgal sem si bil pipo. V tistem hipu so se sence na zavesti objele.

— Vidiš! sem zašepetal. Zaljubljenca... Kako sta srečna!

Zdi se mi, da se je o tem govorilo tudi pri drugih oknih, ker sem čul glase smeh. Toda gibanje zaljubljenec se mi je med tem zazdelo čudno.

Mož je bil privlekel k oknu stol in stopil nanj... pričel je odvijati nekaj, kar je bilo podobno vrvi in zdelo se je, kakor da jo hoče pritrditi na neko kljuko.

Njegove kretnje so bile mrzlične, nervozne. Ko je vrv pritrdil, jo je preizkušal, potem pa se je sklonil in prijel drugo vrv, ki mu jo je pročila žena in je nato tudi to vrv pritrdil.

— Komaj čakam, da vidim kaj bodo naredili, sem rekel svoji ženi.

— Pusti to... Pojdimo notri...

— Glej jih, kako se objemata!... Kakor bi se razstajala za nekaj let.

Sence vrvi so se zibale na zavesi. Zaljubljenca sta zagrabila vaak po en konec vrvi in si je ovila okoli vratu... Sedaj mi je bilo jasno... Hočeta izvršiti samomor tu, pred mano...

— Moj Bog! sem vzkliknil, ali bom prišel pravočasno, da to preprečim?

Hitel sem, podri sem za sabo par stolov, da celo suknič sem pozabil obliči. Na stopnicah sem dohvil sosedo, ki so drveli tako kakor jaz.

— Ali ste videli?

— Da! To je strašno!

Jaz sem trepetal od razburjenja. Pvi sem prihitel v hotel. — Hitro! Pri vas se obešajo ljudje!... V drugem nadstropju levo...

— Ni mogoče... To so novoporočenci, ki so pravkar prišli. Odvedli smo s sabo gospodarja.

Ah! ta numerirana vrata, za katerimi bomo morda dobili mrljice, niso bile niti zaklenjene.

Deset, petnajst nas, je hkrati vdrl v sobo.

Jaz sem s svojim nožem prezel vrvi. Moževa glava je udarila ob tla.

— Ali je žena mrtva?

— Ni! Diha...

— In on?

— Odprl je oči!

Njej je bilo komaj dvajset let, izgledala je čisto kot otrok. Bila je bleda, skoro zelena, z modrimi kolobarji okoli oči.

Njen tovariš je še spregovoril.

— Ne, nikakor ne kličite zdravnikov... je rotil navzoče. Nikar ne javite policiji, da ne bo škandala... Ničva uspela... toda to se mora zgoditi... Zaradi prokletih tisoč frankov, ki jih nimam... si morava vzeti življenje jaz in ta mala...

Vil je roke in žena je tiho jokala...

Kadar gospod Claudoche pride do tega mesta v svojem pripovedovanju, za hip utihne, nato globoko vzdihne in konča:

— Razume se, da jih nismo pustili umreti zaradi tisoč frankov. Zbrali smo to vsoto med sabo in jima jo dali... Toda doživeli smo veliko razburjenje!

Gospod Claudoche pa ne pove, da je bil en mesec dni nato pozvan na sodnijo, kjer so ga vprašali, če mu je znan mladi par, ki ga je gledal drzno in prezirljivo.

Mož in žena — tista lepa, blede žena — sta poskusila tekom zadnjega meseca še petnajst alijih samomorov za zavesami, ki so bile vedno primerne spuščene in so vselej prihitele pravočasno dobrodušni sosedje, ki so med sabo zbrali po tisoč frankov.

J. T.

V ŠOLI

Janezek hodi v prvi razred, ter pomaže s tinto zvezek. Učitelj ga vpraša kaj je naredil.

"Packo, gospod učitelj."

"Janezek, to ni packa, to se imenuje madež."

Ko se nadalje uče, pokaže učitelj Janezku, kako se napravi vejica.

"Kaj je to, Janezek?"

"To je, to je — repek, gospod učitelj."

"Ne, Janezek, temu se pravi vejica."

Drugi teden ni bilo Janezka dva dni v šolo.

"Kje si bil," ga vpraša učitelj.

"Ata so madež klali, jaz sem pa za vejico držal."

Prvič v službi.

Prometni policaj je prvič v službi na periferiji mesta, ter zelo energično nastopa. Nasproti mu pridvi nekdo na motornem kolesu. Hitro ga ustavi.

"Vaše ime in vaš naslov, gospod, vi vozite z brzino osemdeset kilometrov na uro."

"Kako pa to veste, saj vozim šele pol ure."

Policaj premišljuje.

"A, tako, oprostite, potem je vse v redu. Peljite dalje, tega pa res nisem vedel."

Malo prepozno.

Neki velik časopis prinese notico, da filmska družba rabi primadono. Gospodična Karolina pl. Pukelstein je mnenja, da odgovarja vsem zahtevam. Na dan, ko se ima predstaviti pred g. ravnateljem, ima amolo in zamudi pol ure.

"Oprostite, g. ravnatelj, da sem zamudila pol ure," se opravičuje.

"Pol ure," se začudi g. ravnatelj, "to je zmota. Cenjena gospodična, vi pridete prepozno pač celih trideset let."

Ravno prav.

Vdovec, ki mu je pred kratkim umrla boljša polovica, in drži v naročju malega otroka, k vlogu:

"Ravno prav ste prišli, dragi prijatelj, prosim, držite malo tega kričaka, da mu pogrejem mleko."

On se že spozna.

"Nič posebnega, gospod Benčina," reče zdravnik pacientu, "malo vročnice imate in najbrže boste čutili veliko žejo."

"Potem pa, gospod doktor, ni potreba nič predpisati, v tej bolezni se že spoznam."

PARNIKI

Sezona potovanja v stari kraj se bliža in zato je treba, da se odločite: kedar in s katerim parnikom boste odpotovali, ako ste namenjeni v domovino to pomlad. Da vam pomagamo pri odločevanju, navajamo tu najboljše parnike, čas njihovega odhoda ter njih evropski pristani:

27. jan.	Aquitania	Cherbourg
4. feb.	Paris	Havre
7. feb.	Pres. Wilson	Trst
11. feb.	Leviathan	Cherbourg
24. feb.	Olympic	Cherbourg
25. feb.	Paris	Havre
25. feb.	Saturnia (nov)	Trst
2. mar.	Berengaria	Cherbourg
9. "	Majestic	Havre
17. "	Ile de France (nov)	Havre

Nashe velikonočno skupno potovanje

26. mar.	Pres. Wilson	Trst
23. "	Aquitania	Cherbourg
24. "	Leviathan	Cherbourg
24. "	Paris	Havre
31. "	Majestic	Cherbourg
31. "	Saturnia (nov)	Trst
4. apr.	Berengaria	Cherbourg
7. "	Ile de France (nov)	Havre
14. "	Leviathan	Cherbourg
18. "	Aquitania	Cherbourg
21. "	Paris	Havre
21. "	Majestic	Cherbourg
28. "	Ile de France (nov)	Havre

Nashe majniško skupno potovanje

2. maja	Mauretania	Cherbourg
5. "	Saturnia (nov)	Trst

Nashe tržaško skupno potovanje

3. maja	Aquitania	Cherbourg
12. "	Majestic	Cherbourg
12. "	Paris	Havre
15. "	Pres. Wilson	Trst
19. "	Ile de France	Havre
23. "	Mauretania	Cherbourg
30. "	Aquitania	Cherbourg
2. jun.	Rotterdam	Boulogne
2. jun.	Majestic	Cherbourg
9. "	Paris	Havre
9. "	Ile de France	Havre

Nashe poletno skupno potovanje

9. jun.	Saturnia	Trst
---------	----------	------

Poleg navedenih parnikov je še dosti drugih. Pišite po naš VOZNI RED IN CENE vožnje na posameznih parnikih.

Kakor je zgoraj razvidno, priredi naša banka tudi letno več skupnih potovanj, da tako da svojim potnikom ugodnosti, ki jih skupna potovanja nudijo.

Za nadaljnja pojasnila glede skupnih in drugih potovanj, ter glede poiznih listov, Permitov, priljage itd. pišite čim prej na

Slovensko banko

ZAKRAJŠEK & OŠARK

455 West 42nd Street,

NEW YORK, N. Y.

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZNANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta kakorikoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej povejte v pisnu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa želite imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člana in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno častnikarstvo vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga liče, žensitvene ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se isti priobči in da bode zanj plačali. To pojasnilo dajemo radi tega, ker je to skop konvencije, da se potem ravnamo vsi, društva, člani, naročniki in upravniki lista. Prosim, da to upoštevate in se po tem ravnamo. — Filip Godina, upravitelj.

Nashe velikonočno skupno potovanje

26. mar.	Pres. Wilson	Trst
23. "	Aquitania	Cherbourg
24. "	Leviathan	Cherbourg
24. "	Paris	Havre
31. "	Majestic	Cherbourg
31. "	Saturnia (nov)	Trst
4. apr.	Berengaria	Cherbourg
7. "	Ile de France (nov)	Havre
14. "	Leviathan	Cherbourg
18. "	Aquitania	Cherbourg
21. "	Paris	Havre
21. "	Majestic	Cherbourg
28. "	Ile de France (nov)	Havre

Nashe majniško skupno potovanje

2. maja	Mauretania	Cherbourg
5. "	Saturnia (nov)	Trst

Nashe tržaško skupno potovanje

3. maja	Aquitania	Cherbourg
12. "	Majestic	Cherbourg
12. "	Paris	Havre
15. "	Pres. Wilson	Trst
19. "	Ile de France	Havre
23. "	Mauretania	Cherbourg
30. "	Aquitania	Cherbourg
2. jun.	Rotterdam	Boulogne
2. jun.	Majestic	Cherbourg
9. "	Paris	Havre
9. "	Ile de France	Havre

Nashe poletno skupno potovanje

9. jun.	Saturnia	Trst
---------	----------	------

Poleg navedenih parnikov je še dosti drugih. Pišite po naš VOZNI RED IN CENE vožnje na posameznih parnikih.

Kakor je zgoraj razvidno, priredi naša banka tudi letno več skupnih potovanj, da tako da svojim potnikom ugodnosti, ki jih skupna potovanja nudijo.

Za nadaljnja pojasnila glede skupnih in drugih potovanj, ter glede poiznih listov, Permitov, priljage itd. pišite čim prej na

Slovensko banko

ZAKRAJŠEK & OŠARK

455 West 42nd Street,

NEW YORK, N. Y.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-27) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejme te, je mogoče ustavi, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavi, vendar napočeno naslova, pišite nam dopisno in navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki se val društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$3.00. Če in za pol leta za \$3.00. Če S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cien za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za leto \$4.50.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane na Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.50.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

Naročite Mladinski list najboljši mesečnik za slovensko mladino!

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENC — izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$3.00

Slovensko-Angliška Slovarica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00

Zakon Biogenije — tomlač naravne sakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro \$1.50

Pater Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest in življenja ameriških francikanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami \$1.50

Zajednici — zanimiva povest in prava ilustracija današnjega sveta dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki \$1.75

Jimie Higgins — krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek \$1.00

Zapiski 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo \$0.50

"Erbenica" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo \$0.25

"Informator" — knjižica s vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člana — stane samo \$0.20

Pišite po na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA
CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

Rado Murnik: HČI GROFA BLAGAJA

(Dalja)

Na dvorišču so stale umazane rjavkaste luže od snežnjega in davišnjega dežja. Lega na vrtna ograja je bila črna in mokra. Ali nad vrhom si sijalo čudovito ljubko in krasno jutro majnikovo. Med bohotnim zelenjem in bele polno milovidnega cvetja, kakor bi bil zapadel sneg. Od vej so kapali debeli teški kanci. Iz zgozdatih vrhov je vela opojna vonjava drevja, grmovja in mahovja. Izprevid je zavil na vrt.

"Kako hodijo po travi in lepih cvetlicah," se je gneval Omar. "Čemu neki jih je prišlo toliko, saj vendar ni nihče poznal Fatime."

Isnova se je ardil nad tujci; bili so mu nad vse oporni, ker so prišli večinoma le radovednost past in sijala prodajati, iztezat vratove in ulivati nevaskačni prizor. Vsi so se mu zdeli neusmiljeni, brezsrčni, brezčutni...

V senci pod velikim orehom, sredi prijeknega zelenja, tam je zevala črna jama. Mraz je obletel Omarja po laseh, po tilniku, po mozgu. Skozi solze je videl vse nejasno, zabrisano; pred očmi so mu plesale svetle bele luči in se spajale v čudno alepečo svetlobo, da ni mogel razločiti nobene stvari.

Omar paša je strmel v oreh, prestopil včas s noge na nogo in skrivoma pogledal Omarja, ki je lhtel tiho, brez solza, da mu je pretresalo tilnik in rame.

Vzeli so vrhnje zeleno zagrinjalo z rakve in jo spustili v grob tako, da je bil obrnjen mrlj proti Mekl.

Omarja je obšla strašna domneva, da zagrebo Fatimo še živo... In prešinila ga je nič manj strašna